

DOĞAN CÜCELOĞLU

DERVİŞ'İN AKLI

Prof. Ahmet Dervişoğlu ile Sohbetler

Remzi Kitabevi

AHMET DERVİŞOĞLU. 1935 yılında Gonen'in Akçapınar köyünde doğdu. 1959'da İTÜ Elektrik Fakültesi Zayıf Akım bölümünden mezun oldu. Aynı yıl fakülteye asistan olarak girdi. 1962 yılında doktora öğrenimi için Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Illinois Üniversitesi'ne gitti. "Dr." unvanını aldıktan sonra 1965 yılına kadar aynı üniversitede doktora sonrası araştırmacı olarak çalıştı. 1965 Şubat'ında İTÜ Elektrik Fakültesi'ndeki görevine döndü.

1969'da doçent, 1975'te profesör unvanı aldı. 1973-1974 ve 1980-1982'de Berkeley'deki Kaliforniya Üniversitesi'nde araştırmalar yaptı ve dersler verdi. Yurt içinde, İTÜ'deki öğretim ve araştırma faaliyetleri dışında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Ortadođu Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve Işık Üniversitesi'nde dersler verdi, tez çalışmaları yürüttü. Çalışma ve yayınlarını Türkçe ve İngilizce olarak sundu.

ODTÜ Prof. Dr. Mustafa N. Parlar Eğitim ve Araştırma Vakfı tarafından 1986 yılında Bilim ödülüne layık görüldü. Türkiye Elektronik Sanayicileri Derneđi tarafından Üstün Hizmet ödülü verildi (29 Ocak 2013).

1985-1987 arasında İTÜ Elektronik ve Haberleşme Mühendisliđi bölüm başkanlığı yaptı. Ardından İTÜ Elektrik-Elektronik Fakültesi dekanı olarak görev yaptı (1987-1996). Kendi isteğiyle emekliye ayrılıp (17 Eylül 2000) Yeditepe Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliđi bölümünde görev yaptı (2000-2013).

Evli, iki çocuk babası ve üç torun dedesidir.

DOĞAN CÜCELOĞLU

DERVİŞ'in Aklı

Prof. Ahmet Dervifođlu ile Sohbetler

Remzi Kitabevi

DOĞAN CÜCELOĞLU / Derviş'in Aklı

© Remzi Kitabevi, 2016

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Nezahat Arslan

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1721-3

BİRİNCİ BASIM: Mayıs 2016

Kitabın basımı 10 000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Remzi Kitabevi A.Ş. basım tesisleri
100. Yıl Matbaacılar Sitesi, 196, Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 10648

Kiřilięi, vizyonu, yaşattığı değerler ve eylemleriyle
“Cumhuriyet Öğretmenleri”nin
ruhunu temsil eden Ahmet Kâmil Kök’ n anısına...
Sevgi, saygı ve özlemle...

İçindekiler

Başlarken	9
Keşke Bağırıyaydı.....	13
En Büyük Bilgelik, Kendini Gerçekçi Olarak Bilmektir	15
Eğitime Adanmış Bir Yaşam: Ahmet Kâmil Kök.....	26
Aaa, Bak, Mümkünmüş!.....	39
Yüksek Öğrenim ve Asistanlık.....	55
Doktora ve Sonrası.....	64
Askerlik, Evlilik, Aile ve Üniversite	92
Doçentlik, Profesörlük.....	117
Çocuk Yetiştirme ve Toplumsal Zenginliklerimiz	127
Başarırsak Senden Başaramazsak Benden Bil	136
İki Misli Yaşamış Gibiyim	157
Türkiye'nin Bir Numaralı Sorunu Yönetici Sorunudur	169
Para Yönetimi ve Manevi İkrâm	177
Hiçbir Şey Boşa Gitmiyor, Yok Olmuyor!.....	186
Tezek Kokuları, Yıldızlar, Dikenli Çalılar ve Dedem	193
Değerler Bilinci ve Güven.....	203
Çocuğa, “Koşma” Demekten Daha Abes Bir Şey Yok.....	215
Kim Olduğunu Bil ve Kusursuzluk Araşından Vazgeç	225

Yeniliklere Açık Olmak ve Analitik Düşünme.....	238
Aile Kökleri ve Derviş Kadını	240
Senin Sessizliğinden Çok Şey Öğreniyorum Baba.....	245
Özüne İnip Özü Kavrama Merakı.....	266
Binnaz Hanım'ın İnekleri.....	269
Yaşam Marifeti.....	272
Hiç Kafanın Tası Atmıyor mu?.....	281
İyi Bir Vatandaş Yetiştirmek	284
Akıllı Sevgi ve Aktif Sabır	289
Eğitimde Fırsat Eşitliği Olsaydı	294
Araştırmacı Kafa.....	299
Bitirirken	309
Teşekkürler	311

Başlarken

Arkadaşım Prof. Dr. Ahmet Dervişoğlu kendisi olarak var olmayı önemseyen, meslek, aile, toplumsal yaşamında değerlerini yaşamayı önemseyen biri. Böyle bir insanla sohbet etmek ve bu sohbeti sizinle paylaşmak benim için önemliydi.

Akşam haberlerde izledim; dünyada en çok bal üreten ikinci ülkeyiz ama dış ülkelere satış yönünden on beşinci durumdayız; sahte bal ihraç ettiğimiz için güven kaybolmuş, dışarıya bal satamıyoruz.

Güçlü tanıdıkları araya sokmadan ve rüşvet kullanmadan iş yapmanın çok zor olduğu bir toplumuz. İnsanlara ve yönetim sistemine güvenin düşük olduğu bir ülkede insana güvenmeyi önemseyen Ahmet Dervişoğlu'yla konuşmak çölde vahaya ulaşmak gibi bir duygu veriyor.

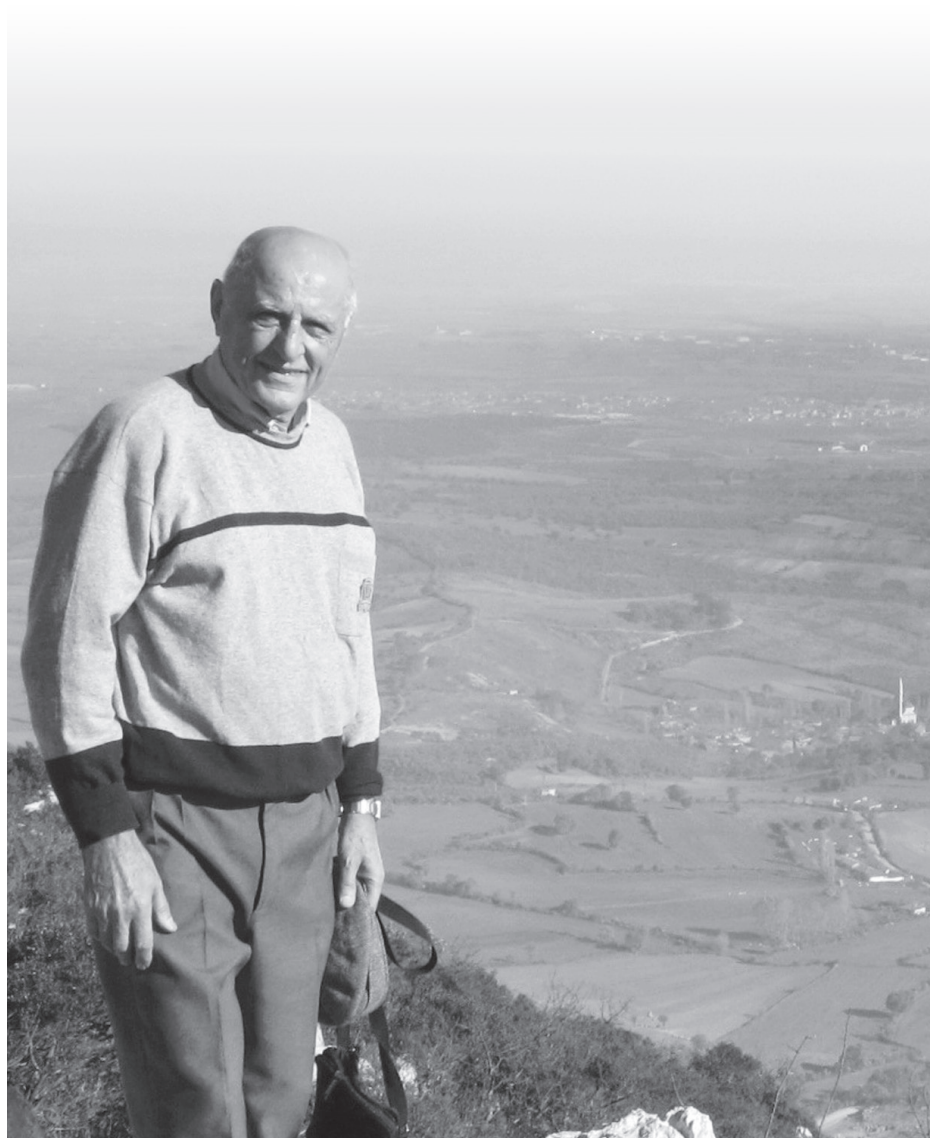
Birçok kereler buluştuk İstanbul-Akatlar'da, Gönen-Akçapınar köyünde ve Londra'da.

Ahmet Dervişoğlu'yla Amerika'ya doktora öğrencisi olarak gittiğim Illinois Üniversitesi'nde 1964'te tanıştım; o yıllar bana ağabeylik yaptı. Laf olsun diye söylemiyorum; sorunlarımı anlamam ve yönetmemde yardımcı oldu. O yıldan bu yana severim ve sayarım. *'Mış Gibi' Yetişkinler* (2001) adlı kitabımı ona adadım. Ahmet Dervişoğlu'nu, yaşama bakış tarzını, ilke ve değerlerini, yaşam felsefesini tanımanızı istiyorum. Çünkü sizin bilincinizi zenginleştireceğine inanıyorum. Bilinci zengin insanın yaşamı zengindir. Yaşamı zengin insan, gerçekten zengin insandır. Ahmet Dervişoğlu kafasıyla, gönlüyle, cebiy-le zengin, kendine saygısını kaybetmemiş mutlu bir insan. Böyle insanları bilmeye ihtiyacımız var.

Bu kitabı yazmayı, gelecek nesiller için yapabileceğim önemli bir hizmet olarak gördüm ve şimdi sizlere sunabilmekten mutluyum.

Haydi başlayalım.

Doğan Cüceloğlu, Mart 2016

Keşke Bağırsaydı

2015, Nisan'ın sonlarına yaklaşıyoruz; Londra'da Ahmet Dervişoğlu'nun büyük kızı Yonca'yla konuşuyorum. Yonca'yı, çocukluğundan beri tanıdığım için aramızda zaman içinde oluşan sıcak bir ilişki var. Babasıyla sohbetlerden oluşan bir kitap üzerinde çalıştığımı biliyor. Bu kitapta ister istemez kendisi de yer alacak; onu da biliyor. Küçük çalışma odasındayız. Rahatsız, güliimsüyoruz ve konuşuyoruz.

Bu sabah kahvaltıda annen bir anısını anlattı ve çok etkilendim. Baban Amerika'da, Berkeley Kaliforniya Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi iken harcamalarından kısıp para biriktirmiş ve o parayla hayalini kurduğu çok kaliteli bir fotoğraf makinesi satın almış.

Ben kaybettim onu. Ağlayacağım Doğan amcacığım. O kamera hikâyesinin kahramanı benim. Kahraman derken, kötü kahramanı. Çünkü bana emanet etti. Orada bir sıra vardı, hiç unutmuyorum, oraya oturduk; Yeşim'le ben.

Kaç yaşındasın o sırada?

On bir herhalde. On, on bir, o civardı.

Nerede oluyor bu?

Disneyland'de. Kaliforniya, Anaheim'daki Disneyland'de. Babam tuvalete giderken, “Şuna göz kulak ol,” dedi. Benim bir özelliğim varsa, hakikaten çok sorumlu bir insan olmam, babam bilir, biraz fazla sorumluluk hissim vardır.

Baban güvendiği için sana bırakıyor.

Sorumlu bir çocuk olduğumu biliyor. Ben sola bakarken, sağa bakarken –ben böyle hatırlıyorum olayı– iki dakika içinde çaldılar, yani çok profesyonelce.

Ne kadar kötü hissettim kendimi, ne kadar kötü hissettim bilemezsiniz. Babam hiç sesini çıkarmadı, yani bir sessizlik oldu. Bağırmanın tersi aslında, değil mi? Bazen uçlar da birbirine yakın. Keşke bağırıyordu. O sessizlik olunca o kadar üzüldüm ki, bir şey söylemedi, konuşmadı, canı çok sıkıldı; çünkü gerçekten çok araştırıp, kimbilir ne kadar sürede biriktirip almıştı.

Gözleri ıslak durdu; derin bir nefes aldı ve konuşmaya devam etti:

Şimdi sen söylemesen de babamla ilgili hatırladığım bir şey bu; bana güvenirdi ve bu güven sorumluluk hissimi daha da pekiştirirdi. Neden bana bağırıyor? Çünkü ben sorumsuz bir insan değilim, biliyor. Bağıracak ne var?

O gün, Disneyland'e gittikten sonra Dervişoğlu ailesi Ahmet, Çayhan, Yonca ve Yeşim, Alhambra-Kaliforniya'daki evimize gelmişlerdi. Yonca konuşurken, Ahmet'in hayal kırıklığı içinde ve sessiz halini hatırladım. Fotoğraf makinesinin o dönemin en güzel, en pahalı makinesi olduğunun ötesinde, özenerek çektiği birçok resim ve böylece yaşamının o dönemine ait anıları da kaybolmuştu.

Bu satırları yazan ben, bugün yetmiş sekiz yaşının içindeyim. Ahmet Dervişoğlu'nun o gün çocuğuna gösterdiği olgunluğu sanırım bugün gösterebilirim; emin değilim, sanırım ve umarım gösterebilirim. Ahmet Dervişoğlu henüz otuzlu yaşlarda bu karakter olgunluğuna ulaşmış biriydi.

Kesinlikle sohbet etmeye ve tanımaya değer bir insan.

En Büyük Bilgelik, Kendini Gerçekçi Olarak Bilmektir

“Hoş geldin Doğan kardeş,” dedi ve özenle demlediği çaydan ikram etti, sonra masada yerlerimizi aldık, sohbetimizi kayda başladık. Doğup büyüdüğü Gönen’in Akçapınar köyüne giden ve orada onunla buluşup sohbet eden bir grup genç hakkındaki görüşlerini sorunca konuşmamız kişinin kendini gerçekçi olarak tanımamasının önemine doğru geliştii, “Kişi kendini olduğundan aşağıda ya da yukarıda görürse sorun oluşur,” dedi ve şöyle devam etti:

“Kendini olduğundan aşağı görürsen –ki, Türk toplumunda çoğunluk böyle– kendisini aşağıda görmeyenin gerisinde kalıyorsun. Diyelim ki, ‘Ben ancak buraya kadar çıkabilirim,’ diyorsun, halbuki daha yukarı çıkabilirsin. Kendini olduğundan aşağıda görmeyen eşitin daha yukarı çıkıyor, sen aşağıda kalıyorsun. İnsanları en çok mutsuz eden şeylerden biri, eşitinin gerisinde kalmak.”

Önem verdiğim bir konudan söz ediyorsun. Biraz açar mısın?

Evet, eşitinin gerisinde kalmak, insanı çok mutsuz eder. O çok dokunuyor insanlara. Aynı şirkette çalışıyorsunuz, bir zamanlar eşitin olan arkadaşın yukarıda, sen aşağıdasın. “Aynıydık; ben şimdi niye buradayım; maaşım da düşük,” diyorsun ve mutluluğun azalıyor.

Kendini olduğundan yüksek görmek de sakıncalı. “Ben bu yükseklikten atlarım,” diyorsun, ayağını kırıyorsun. Kendisini olduğundan fazla görüp hedefini yüksek seçenler, hayal kırıklığına uğrarlar ve sınırları bozulur.

En büyük bilgelik kendini gerçekçi olarak bilmektir. Kendini olduğundan daha değerli gören kişilere kifayetsiz muhterisler diyorum. Bu adeta bir hastalık ve toplumda rahatsızlıklar yaratıyor. Fakültede böyle öğretim üyeleri vardı.

Ben dekanım. “Efendim, ben doçentim ama profesörlüğe layığım,” diyor. Aslında değil! “Sen henüz profesör olacak durumda değilsin,” denilince kavga çıkarıyor, sinirleri bozuluyor, karşı tarafın da sinirlerini bozuyor.

Akademik hayatta bu kifayetsiz muhterislerin sayısı fazla mı?

Hayır. Sayıları az ama yarattıkları rahatsızlık büyük. Yöneticiler sinir harbine dayanamayıp onların istediklerini verince çoğunluk bundan rahatsız oluyor.

Dekanlık yaparken ben bunlarla çok uğraştım. Pes etmedim ve onları da pes etmeyeceğime inandırdım.

İzin istedi, gitti bir dosyadan yazılı bir metin buldu, konuşmaya devam etti.

21 Haziran 1996’da “Dekanlığa Veda” yazımda şunu belirtmiştim: Öte yandan, her toplumda ısrar ve sinir harbiyle hak ettiğinden fazlasını almak isteyen ve çoğu kez de bunda başarılı olan kişiler (öğrenci, veli, öğretim üyeleri, nüfuzlu kişiler) mevcuttur. Yönetici bunlara karşı koyamazsa (ülkemizde birçok yönetici yeteri kadar karşı koyamamaktadır) kuruma hâkim olamaz, klikler oluşur ve gelişim yavaşlar.

Hem öğrencilerden, hem de üniversite öğretim üyelerinden söz ediyorsun.

Öğretim üyelerinden esas. Yazdım da bunu. Bunlar yöneticilerin sinirlerini bozarak hak ettiklerinden fazlasını istiyorlar. Hak etmediği şeyi alıyor.

Türk yöneticilerin en büyük zaaflarından birisi, böyle insanlarla uğraşmayıp, “Amaaan, evet diyeyim gitsin,” demeleri. Fakültede üç, dört tane öyle hoca vardı. “Benimle başa çıkamazsınız, boşu boşuna

patırtı çıkarmayın,” dedim. Hepsi, “Bu adam bir an önce dekanlıktan gitse de kurtulsak,” diye dua ettiler, kifayetsiz muhterisler benimle uğraştılar.

Bir örnek verebilir misin?

Vereyim. Bir ders, dört sınıfa ayrılmış, aynı dersi dört ayrı hoca veriyor; sözünü ettiğim bu hoca –bu da bu tipten– öğrencilere bol not vererek bonkörlük yapıyor, geçmeyecek öğrencileri geçirerek problem yaratıyor.

Öteki şubedeki öğrenciler diyor ki, “Efendim, bizim günahımız ne? Onun sınıfında olsaydık geçecektik. Şimdi biz kaldık.”

Kendisiyle konuştuğum, “Bak arkadaş, sen böyle yapamazsın. Soruları ortak soracaksınız, ortak değerlendireceksiniz,” dedim. “Ahmet Bey, istersen senatoya beni şikâyet et,” dedi. Ben, “Hayır. Ben seni cezalandırırım, istersen sen senatoya itiraz edersin,” dedim. Hoca mesajı aldı ve bir daha aynı şeyi yapamadı; fakat benim de dekanlıktan bir an önce ayrılmam için uğraştı.

İnsanın kendini gerçekçi bir biçimde tanımasıyla ilgili konuşurken tabii özgüven de akla geliyor. Sana özgüvenle ilgili bir anımı anlatmak istiyorum. 1995’te sekiz yıllık dekanken, benimle röportaj yapan Ersin Kaya şu soruyu sordu, “Sekiz senedir dekansınız. En çok neyle uğraşıyorsunuz?”

En çok, öğrencilerin özgüvenlerini güçlendirmekle uğraşıyorum, diye cevapladım ve sebebini açıkladım: Öğrencilerimizin “kendilerine güveni” olması gerekenin altında, “fakültelerine güveni” olması gerekenin altında, “uluslarına güveni” olması gerekenin altında. Ben onun için sekiz senedir bununla uğraşıyorum.

Biz böyle konuşurken, dışarıdan bir eski mezun geldi, “Efendim, bizim günahımız ne? Arkadan gelen mezunlar daha atak, daha özgüvenli,” dedi. Ben de dedim ki, “Bak, sizin günahınız, benim de sevabım. Demek ki, benim emeklerim boşa gitmemiş.”

Genel olarak özgüven eksik, diyorsun.

Bence daha doğru ifade, özgüvenin gerçekçi olmaması. Özgüvenin yüksek olması, eğer gerçekçi değilse, istenen bir şey değil. Seninle be-

Bu kitapta, okulu olmayan Akçapınar köyünden bilge bir babanın inancıyla yola çıkarak okumaya başlamış, öğrenci olarak girdiği İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesi'nde profesör olmuş, Berkeley'deki Kaliforniya Üniversitesi'nde üç yıl araştırmalar yapmış ve dersler vermiş, sonrasında Türkiye'ye dönüp mezun olduğu fakültede dokuz yıl dekanlık yapmış dostum Ahmet Dervişoğlu'yla sohbet ettim.

Ama bu sohbetlerin amacı, Ahmet Dervişoğlu'nun akademik başarılarından çok, değerlerini, yaşama bakış tarzını, insan sevgisini sizlere aktarmaktı. Bugün seksen yaşında olsa da, içindeki çocuğu dipdiri korumayı başarmış, gözleri ışıl ışıl bakan bir insandan öğrenilecek bir şeyler olmalı, diye düşündüm.

Sohbetimizden üniversite öğrencileri, öğretmenler, yöneticiler ve anne-babaların yararlanacağına inanıyorum.

Benim aldığım keyfi, umarım siz de alırsınız.

– Doğan Cüceloğlu

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1721-3

9 789751 417213

₺ 22,50